TOR:s yttrande

Översyn av det skatteadministrativa sanktionssystemet

Allmänna synpunkter

Enligt direktiven skall skattetilläggsutredningen (SU) anpassa sitt arbete till hur statsmakterna kommer att ställa sig till frågan om vilken myndighet som skall besluta om skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (TL).

I samband med förslaget till nytt skatteadministrativt sanktionssystem — att gälla fr o m 1972 — framfördes vid remissbehandlingen olika meningar om vilken myndighet som vore bäst lämpad att fatta beslut i avgiftsfrågor. Diskussionen gällde i detta sammanhang främst lokal skattemyndighet (LSM) och taxeringsnämnd (TN). Många remissinstanser ansåg det vara naturligt, att TN skulle fatta beslut i avgiftsfrågor, eftersom man ändå hade att ta ställning till taxeringsfrågan.

Beslutsfattare i avgiftsfrågor blev emellertid LSM. Fördelen skulle vara att beslutsfattandet blev fördelat på ett färre antal personer än som skulle bli förhållandet, om sanktionsfrågorna löstes av TN. Härigenom borde större likformighet uppnås och enhetligare beslut fattas.

I prop 1975:87 godtas i princip att beslutanderätten avseende de administrativa avgiftsfrågorna flyttas över från LSM till TN.

SU anger i sitt delbetänkande, att man fortsättningsvis skall anpassa avgiftsreglerna till den myndighet, som skall fatta beslut beträffande detta avgiftsområde. Enligt vad som framkommit har ikraftträdandet av den nya taxeringsorganisationen i första instans framflyttats ett år (prop 1976/77:138). Detta kan möjligen innebära förändringar i beslutanderätten, men TOR anser och utgår ifrån att denna i framtiden skall åvila TN.

TOR kommer i det följande i huvudsak att beröra sådana frågor, som i allmänhet påverkar TN:s beslutsfunktion, och framför allt den ställning TO kommer att ha i den nya administrationen.

Särskilda synpunkter

TOR har i och för sig inget att invända emot att beslutanderätten förs över till TN. Med det lekmannainflytande, som kommer att finnas i det framtida systemet, torde förtroendet för den beslutande myndigheten inte komma att rubbas utan förhållandet torde snarare bli det motsatta. Avgiftsskyldig vet att frågan om avgift blivit prövad av en nämnd och inte som nu är förhållandet av i regel en person. Även om antalet beslutande nämnder i det framtida systemet kommer att inskränkas till ca 3 000 och antalet avgiftsärenden per nämnd rör sig omkring ett 30-tal i genomsnitt, blir kanske risken för ej likformiga beslut större än nu, men denna risk torde inte vara så påtaglig, att

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:09

beslutsfunktionen bör bibehållas hos LSM. I detta sammanhang är emellertid av vikt att TO besitter nödvändiga kunskaper på avgiftsområdet. Han skall således kunna ge den sakkunniges syn på varje särskilt avgiftsfall, som nämnden har att ta ställning till. Detta är ett krav som måste ställas ganska högt, eftersom man i annat fall riskerar att avgiftsfrågorna avgörs efter respektive nämnds godtycke.

Vad som krävs av TO i den nya organisationen har TOR redan påpekat i yttrande över RS-projektets delrapport 1976:1 "Rationalisering av skatteadministrationen". I samma yttrande har TOR också påtalat TO:s utbildningsbehov i det framtida systemet samt varnat för risken, att rekryteringen av erforderligt antal fritidstaxerare kan komma att försvåras, om inte arvodesfrågan löses på ett för TO tillfredsställande sätt. Det sist sagda har i och för sig inte plats i detta sammanhang, men TOR kan ändå inte underlåta att peka på vikten av att erfarna och kunniga TO genom för dem godtagbar arvodering animeras att deltaga i taxeringsarbetet.

Vissa kommentarer till lagförslaget

TOR delar utredningens och många andras uppfattning, att särskilt skattetillägget slagit hårt utan beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet. TOR ansluter sig därför i princip till SU:s förslag, att det är nödvändigt med en nyansering av sanktionssystemet. Denna nyansering måste emellertid i möjligaste mån ske efter objektiva grunder. Så snart subjektiva rekvisit förs in såsom uppsåt och oaktsamhet, leder detta till ett svårare ställningstagande och därigenom till risk för en ojämnare rättstillämpning.

Utredningen föreslår att skattetillägg skall påföras efter lägre procent (25), då oriktig uppgift rättats eller kunde ha rättats p g a tillgänglig taxeringsavi, kontrolluppgift eller självdeklaration från föregående beskattningsår, d v s i de fall där fara för undandragande av skatt kan bedömas som ringa. Bestämmelse härom har redan meddelats (SFS 1977:118) att träda i kraft den 27 april 1977. TOR förutsätter att utredningen i sitt fortsatta arbete beaktar fall, som bör medföra skattetilläggspåföring med lägre procentsats, med hänsyn bl a till att taxering i det framtida systemet kommer att äga rum utan tillgång till föregående års deklaration. Lämpligt är kanske också att riksskatteverket (RSV) utfärdar närmare anvisningar.

Det nu anförda om föregående års deklaration gäller i viss mån även beträffande kontrolluppgifter. Om en arbetsgivare glömmer eller slarvar med att lämna kontrolluppgift, som han enligt TL är skyldig att lämna utan anmaning, kan detta indirekt drabba den som uppbär ersättningen. Saknas kontrolluppgift utgår vid oriktig uppgift skattetillägg med 50 % medan däremot tillägget begränsas, om sådan uppgift funnits tillgänglig vid taxeringstillfället. Det är dessutom den som uppburit ersättningen eller lönen som skall göra troligt, att kontrolluppgift verkligen lämnats. En sådan ordning är enligt TOR:s mening ej helt tillfredsställande.

När det skatteadministrativa sanktionssystemet infördes år 1972, skulle

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:09

detta grunda sig på objektiva grunder och ej på subjektiva sådana. Man skulle sålunda inte behöva bedöma skuldfrågan utan det räckte med att konstatera, om en oriktig uppgift hade lämnats. Detta måste i princip ses som en förutsättning för att beslutanderätten skulle kunna föras över från domstol till administrativ myndighet.

Enligt den näst sista punkten av tredje stycket till den föreslagna lydelse av 116 a § TL, skall den lägre procentsatsen (25) inte tillämpas om den "skattskyldige lämnat den oriktiga uppgiften *i syfte att undgå skatt*". TOR kan i och för sig instämma i att dessa fall av oriktig uppgift inte skall medföra ett lägre tillägg. Å andra sidan medför stadgandet att vissa krav ställs på utredningsskyldigheten. Även om antalet nu nämnda fall, i vart fall upptäckta sådana, kan förväntas bli få, blir fråga om en bedömning av subjektiv skuld. Stadgandet lämpar sig som framgår av ovanstående mindre väl för tillämpning i administrativ ordning men torde få accepteras som en nödvändig eftergift i ett eljest acceptabelt system.

En nyhet enligt utredningsförslaget är, att eftergift kan ske med hälften, d v s med 25 % eller i förekommande fall 12,5 % av det tillägg, som eljest skulle utgå, om ursäktliga omständigheter föreligger men dessa inte är så utpräglade att hela tillägget bör efterges. För fysisk person kan tillägget också sättas ned till hälften, om det med hänsyn till den skattskyldiges ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt skulle vara obilligt att utta hela tillägget.

Nedsättningsbestämmelserna i den föreslagna 116 h § tredje stycket TL innebär att TN i vissa fall kommer in på bedömningsfrågor. Nedsättningsfallen p g a ekonomiska förhållanden torde lätt kunna bemästras. TOR förutsätter här att beloppsmässiga riktlinjer kan ges i anvisningar eller liknande. Däremot kan det vara svårt att avgöra nedsättningsfall p g a ursäktlighet. TN kan här komma att ställas inför besvärliga avgöranden. Även här blir fråga om en nödvändig eftergift i principiellt hänseende för att systemet skall fungera med tillgodoseende även av de skattskyldigas befogade intressen.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:09